

IN LEGĂTURĂ CU PROPRIETATEA ASUPRA PĂDURILOR

Prof. univ. dr. ing. Ioan MILESCU
Președintele Societății
"PROGRESUL SILVIC"

Acțiunile inițiate în plan politic, cu privire la privatizarea fondului funciar, cunosc manifestări dintre cele mai diferite ca forme de exprimare și impacte sociale. Sunt multiple rațiuni care justifică abordarea unei asemenea probleme în plan național, fiecare locuitor al țării urmărind cu real interes modul în care se poate soluționa cumulul de nedreptăți săvârșite de-a lungul deceniilor, în legătură cu dreptul de proprietate. Pădurile fac și ele obiectul acestor interese, așa putea spune cu mai mare intensitate decât pământul de la câmpie. Situația este ușor de înțeles: fermierii, care au fost sau pot fi repuși în dreptul de proprietate, nu dispun de posibilități pentru a munci cu randament economic pământul pe care îl posedă. Este cert că o asemenea dificultate, în lumea satelor, va dura timp îndelungat, sărăcia continuând să se adâncească și mai mult, pământul rămânând nemuncit.

Reprivatizarea pădurilor, însă, aduce după sine neîntârziat mari calamități și distrugerii naturale, bine cunoscute la noi în țară și în majoritatea țărilor din bazinul Mării Mediterane. Appetitul pentru privatizarea pădurilor este mare pentru tăietorii de lemne, care doresc să dobândească ceva venit prin vânzarea acestora, precum și pentru formațiunile politice care fac, fără deosebire, capital politic din această acțiune. Am susținut și continuăm să susținem proprietatea individuală sau a persoanelor juridice asupra pădurilor, acolo unde aceasta se asigură în spiritul și litera legii. Ceea ce se preconizează în prezent cu aceste păduri ale noastre nu are nimic sfânt, nici lege, nici dreptate socială, nici civilizație europeană. Va fi o mutilare fără seamăn a pământului țării, împotriva sensului adevărat al dreptului de proprietate.

Evoluția proprietății asupra pădurilor în România poate fi rezumată astfel : până în

sec. III e.n., când romanii părăsesc Dacia, pădurile aparțineau domeniului public al statului. Coexista, în legătură cu proprietatea asupra pădurilor, "*domenium emergens*" al Romei asupra tuturor pământurilor (pădurea fiind un "*res nullius*" nesusceptibil de apropiere individuală) și dreptul de folosință al oamenilor liberi daci, al urmașilor nobilimii dacice, al soldaților din castele romane și al barbarilor colonizați.

Se conturează în sec. V-VII un început de consolidare a obștilor teritoriale și de delimitare a pădurilor ca proprietate colectivă. Mare parte din pădurile care acopereau în proporție de aproximativ 72% teritoriul actual al României s-a perpetuat sub formă de "*res nullis*", fără a exista un "domeniu al cuiva până în perioada de apariție a statului.

Diferențierea socială, economică și de autoritate, semnalată în sânul obștilor în sec. IX-X, are ca efect apariția stratificării păturilor sociale și a conducătorului de obște (cneazul), cu funcții, la început, administrativă și judecătorească. Apariția cnezatelor (sec. XI-XIII) marchează incipiența unui "*domenium emergens*" al cneazului asupra pădurilor. S-a manifestat tendința reprezentantului obștei (cneazul) de a-și aroga toate prerogativele de conducător, inclusiv dreptul de folosință asupra "*pădurilor și pășunilor celor comune*".

Amintim doar că un asemenea fenomen a fost remarcat și la celți, unde pășunile și turbăriile s-au păstrat ca proprietate colectivă. Acolo, terenurile care nu erau considerate proprietate colectivă au fost cu timpul împărțite membrilor obștii cu drepturi ereditare : șeful își impunea dreptul de folosință asupra pământurilor "*nealloties*", însușite pentru turmele sale.

Se manifesta, de asemenea în perioada de formare a cnezatelor și tendința de

BUCOVINA FORESTIERĂ

destrămare, de la câmpie spre munte, a obștii, prin împărțirea pământurilor arabile obținute prin defrișarea până la dispariție a pădurii.

"Lăzuirile" reprezintă un mod de dobândire a proprietății prin schimbarea destinației terenurilor forestiere, tendință ce s-a manifestat continuu, până spre finele sec. XIX.

Diploma loaniților (1247) atestă existența mării proprietăți individuale ("*majores terrae*"), fiind de presupus și apropierea folosinței unor păduri ale nimănu. Între sec. XIV-XVI apare în ierarhia funciară feudală proprietatea domnească, care mult timp nu a fost diferențiată de proprietatea de stat. Obștile teritoriale își conservă în mare parte folosința colectivă a pădurilor, deși încep a se confrunța cu tendințe de aservire și încălcarea a patrimoniului.

Apare, după sec. XVI-XVII, proprietatea mănăstirească și cea laică, dobândită prin donație sau acaparare. În primul caz domnitorul, ca unul ce deținea "*domenium emergens*" asupra tuturor pământurilor, dăruiește locașurilor de închinăciune păduri și sate. În al doilea caz, multe sate care și-au pierdut libertatea prin șerbire, nemaireușind să supraviețuiască numeroaselor încercări de acaparare, au fost înghitite de obștile libere. Între marea masă a țăranilor liberi, ce își păstrau dreptul de folosință asupra pământului și boieri se nasc conflicte, care au culminat cu binecunoscutele răscoale din trecutul poporului român.

Apreciindu-se (sec. XVIII-XIX) că "*vechile îngăduințe asupra pădurii deveneau nesuferite*", și-au făcut apariția primele reglementări în materie, concretizate prin "*cărți de popreală*", care în fond impun restricții de exploatare a lemnului în moșiile statului și creează premise de transformare a proprietăților colective în proprietăți familiale cu folosință ereditară.

Prin legea pentru secularizarea averilor mănăstirești, amendată prin Decretul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza (nr. 1251 din 15.09.1863) se desființează vechiul sistem al dreptului de transmitere cutumiară a folosinței pământurilor. Statul desființează iobăgia, împrumutându-se pe țărani, dar le

interzice să vândă pământ și să taie păduri. Prin acțiunea de împrumut, în baza Codului Civil de sorginte franceză, divizarea fondului funciar duce la morcelarea (fărâmițarea) proprietății asupra pământului și pădurilor prin moștenire. De remarcat că, în condițiile legii respective, statul avea dreptul să cumpere păduri și așa se explică faptul că, în Principatele Unite, într-un interval de timp foarte scurt, proprietatea de stat asupra pădurilor a crescut de la 18.992 ha la 724.673 ha.

Proprietatea colectivă a țăranilor liberi naște discuții, recunoscându-se în deceniile ce au urmat întinderea dreptului fiecărui membru al obștei și asupra pădurilor și pășunilor. Inspirat din Legea agrară (1864), Codul Silvic din 1910 pleacă de la ideea că proprietatea devălmașă a țăranilor liberi era o indiviziune rezultată în urma unor succesiuni în timp. Un studiu întocmit pentru Muntenia evidențiază că aproximativ 30% din pădurile existente, în secolul XVIII aparțineau moștenitorilor.

Legile agrare de după cele două războaie mondiale au fărâmițat și mai mult fondul forestier al țării, a cărui suprafață s-a diminuat cu peste 2,1 milioane ha, tăiate fără reținere, defrișate și transformate în izlazuri, grăbindu-se ca nici unde în Europa procesele de erodare a dealurilor și munților. Aproximativ 2 milioane de locuitori devin în România Mare "*proprietari*", fiecare posedând sub 1 ha de pădure. Punerea în posesie sau împrumutarea agrară nu înseamnă, potrivit reglementărilor de drept juridic și proprietate, că scopurile pentru care s-au făcut acțiunile respective de-a lungul devenirii noastre naționale au fost cu totul diferite față de motivațiile actualului proiect de lege.

Cele arătate sunt o parte din considerentele pentru care chemăm la rațiune și la o atentă chibzuință cu privire la viitorul pădurilor, până nu se declanșează o catastrofă ecologică și sărăcia nu ne scoate definitiv din Europa.